

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวาปีปทุม ใช้การวิจัยทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ปีการศึกษา 2552 จำนวน 45 คน โดยมีขอบเขตการวิจัยตามมาตรฐานการจัดการเรียนรู้ สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว มาตรฐาน ง.1.1 เข้าใจการทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะกระบวนการทำงาน ทักษะการจัดการ ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา ทักษะการทำงาน ร่วมกัน และทักษะการแสวงหาความรู้ มีคุณธรรม และลักษณะนิสัยในการทำงาน มีจิตสำนึก ในการใช้พลังงาน ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม เพื่อการดำรงชีวิต และครอบครัว และสมรรถนะ สำคัญของผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สมรรถนะ ที่ 4 คือ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการ ปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม และสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเอง และผู้อื่น ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 ผลการวิจัย นำเสนอสาระสำคัญ ดังนี้

1. เพื่อสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง กลุ่มสาระ การเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวาปีปทุม
2. เพื่อศึกษากระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวาปีปทุม
3. เพื่อรายงานรูปแบบการสอนโดยกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง กลุ่มสาระ การเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวาปีปทุม

ตารางที่ 3 (ต่อ)

รายการ	ผู้ปกครอง		ภูมิปัญญา		ครู		นักเรียน		รวม	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
มัธยมศึกษา ตอนปลาย หรือ เทียบเท่า	14	31.11	2	20.00	0	0.00	45	100.00	61	53.04
อนุปริญญาหรือ เทียบเท่า	5	11.11	2	20.00	0	0.00	0	0.00	7	6.09
ปริญญาตรี	5	11.11	1	10.00	13	86.67	0	0.00	19	16.52
สูงกว่า ปริญญาตรี	2	4.44	0	0.00	2	13.33	0	0.00	4	3.48

จากตารางที่ 3 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวชิรวิทย์ พบว่า กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม 4 กลุ่ม ได้แก่ ผู้ปกครอง นักเรียน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ครู โรงเรียนวชิรวิทย์ และนักเรียน รวมทั้งสิ้น 115 คน เป็นเพศหญิง 68 คน คิดเป็นร้อยละ 59.13 ของทั้งหมด ในส่วนของอายุของผู้ตอบแบบสำรวจมีอายุอยู่ในช่วง 10 - 20 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 39.13 ของทั้งหมด ส่วนระดับการศึกษามีระดับการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 53.04

1.1.2 ผู้วิจัยได้สำรวจความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นก่อนดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนา โดยใช้แบบสำรวจความคิดเห็นจากผู้ปกครองนักเรียน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ครู และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบประเด็นที่มีความสำคัญ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ครู และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นก่อนดำเนินการจัดกิจกรรม

ข้อ	รายการ	ความคิดเห็น			
		X	SD	ระดับ	ลำดับ
1	ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม	3.78	0.52	มาก	4
2	โรงเรียนให้ความสำคัญในภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านอาหารพื้นบ้านในชุมชน	3.51	0.45	มาก	8
3	ผู้ปกครองให้ความสำคัญในกระบวนการ ถ่ายทอดความรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.45	0.42	ปานกลาง	10
4	ความรู้ความชำนาญประสบการณ์ในตัวคน ควรได้รับการถ่ายทอดสู่รุ่นหลัง	4.13	0.56	มาก	3
5	ท่านเห็นด้วยกับการนำครูภูมิปัญญาชาวบ้าน มาร่วมจัดการเรียนการสอน	3.78	0.64	มาก	4
6	การเรียนรู้ในสถานที่จริงจะทำให้ ได้เกิดบรรยากาศแห่งการเรียนรู้	3.51	0.52	มาก	8
7	การเรียนรู้อาหารพื้นบ้านในท้องถิ่นเป็นการ สืบทอดวัฒนธรรมของชุมชนและสามารถ พัฒนานักเรียนให้เกิดความรักในท้องถิ่น	4.18	0.48	มาก	2
8	ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ เรียนรู้ด้านอาหารพื้นบ้านในท้องถิ่น	4.22	0.53	มาก	1
9	การจัดการเรียนรู้อาหารพื้นบ้านในชุมชน โดย ภูมิปัญญาท้องถิ่นจะทำให้เกิดความสัมพันธ์ อันดีระหว่าง โรงเรียน และชุมชน	3.78	0.62	มาก	4
10	ควรมีการประเมินผลกิจกรรมการเรียนรู้เป็น ระยะ	3.60	0.48	มาก	7
รวม		3.80	0.56	มาก	

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้ปกครองนักเรียน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ครู และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีความเห็นว่า การจัดการเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นก่อนดำเนินการจัดกิจกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงความคิดเห็นจากค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำ 3 อันดับแรกคือ ข้อ 8 ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้านอาหารพื้นบ้านในห้องถิ่น (4.22) ข้อ 7 การเรียนอาหารพื้นบ้านในห้องถิ่นเป็นการสืบทอดวัฒนธรรมของชุมชนและสามารถพัฒนานักเรียนให้เกิดความรักในห้องถิ่น (4.18) และข้อ 4 ความรู้ความชำนาญประสบการณ์ในตัวคนควรได้รับการถ่ายทอดสู่รุ่นหลัง (4.13) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 3 ผู้ปกครองให้ความสำคัญในกระบวนการถ่ายทอดความรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่น

จากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมทั้ง 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวาปีปทุม และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความเห็นว่า การเรียนรู้การถนอมอาหารพื้นบ้านเป็นกิจกรรมสำคัญที่ควรนำมาเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งจะนำไปสู่การสืบทอดวัฒนธรรมของชุมชนและสามารถพัฒนานักเรียนให้เกิดความรักในห้องถิ่น เป็นการส่งเสริมความเป็นอยู่อย่างพอเพียงให้กับผู้เรียนเป็นสิ่งที่ดีมาก เป็นการนำเอาความรู้ที่ถ่ายทอดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นมาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กันเพื่อให้ นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง การจัดการเรียนรู้อาหารพื้นบ้านในชุมชนโดยภูมิปัญญาท้องถิ่นจะทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน อีกทั้งเป็นการถ่ายทอดความรู้สู่คนรุ่นหลังด้งการให้สัมภาษณ์ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ดังนี้

“...การนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการทำไส้กรอกมาจัดการเรียนเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนในโรงเรียนที่เป็นสิ่งที่ดีมาก เพราะได้เรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นการสืบทอดความรู้สู่คนรุ่นหลังต่อไป รวมทั้งเป็นการส่งเสริมความเป็นอยู่อย่างพอเพียงให้กับผู้เรียน เป็นแนวปฏิบัติเรื่องการประหยัด และมีชีวิตอยู่อย่างพอเพียง ผู้เรียนได้เรียนรู้แล้วนำไปใช้ในวิถีประจำวันให้มีความเป็นอยู่อย่างพอเพียง และเป็นการลดค่าใช้จ่ายในครอบครัวได้ ถ้านักเรียนได้เรียนรู้การทำไส้กรอกจากภูมิปัญญาโดยตรง จะช่วยให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงที่สามารถนำมาปฏิบัติได้เป็นอย่างดี...”

(กรองแก้ว ภูกลาง. 10 ธันวาคม 2552 : สัมภาษณ์)

“...การที่ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม และ โรงเรียนให้ความสำคัญในภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอาหารพื้นบ้านในชุมชนมาพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนในโรงเรียนเป็นสิ่งที่ดีมาก เพราะเป็นการนำเอาความรู้ที่ถ่ายทอดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นมาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กันเพื่อให้ นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง คิดว่าเป็นการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีมาก การจัดการเรียนรู้อาหารพื้นบ้านในชุมชนโดยภูมิปัญญาท้องถิ่นจะทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน ...”

(ประจักษ์ อุดทากักดี. 10 ธันวาคม 2552 : สัมภาษณ์)

1.2 กำหนดประเด็นการเรียนรู้

ประเด็นการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวาปีปทุม ผู้วิจัยได้ใช้แบบสำรวจความคิดเห็นจากผู้ปกครองนักเรียน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ครู และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบประเด็นการเรียนรู้ ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ความต้องการเรื่องที่จะนำมาใช้จัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ที่	เรื่อง	ความถี่	ร้อยละ
1	การทำปลาต้ม	64	55.65
2	การทำปลาร้า	18	15.65
3	การทำหม่าปลา	30	26.09
4	การทำไส้กรอก	85	73.91
5	การทำแหนมเนื้อ	28	24.35
6	การทำปลาจ่อม	44	38.26
7	การทำหน่อไม้ดอง	22	19.13

จากตารางที่ 5 ผู้ปกครองนักเรียน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ครู และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีความต้องการ เลือกเรื่องที่จะนำมาจัดกิจกรรมพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ของนักเรียน

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ร่วมกันมากที่สุดคือ การทำไส้กรอก (ร้อยละ 73.91) รองลงมา คือ การทำปลาต้ม การทำปลาจ่อม การทำหม่าปลา การทำแหนมเนื้อ การทำหน่อไม้ดอง และ การทำปลาร้า ตามลำดับ

สำหรับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จากการเรียนรู้การทำไส้กรอกให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผู้วิจัยประมวลได้ดังนี้

1. ในการไปศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ครูควรแนะนำมารยาทให้กับนักเรียนโดยเน้นเรื่องการให้ความเคารพ มีสัมมาคารวะต่อผู้ภูมิปัญญาที่ให้ความรู้ และ แต่งกายเรียบร้อยสื่อสารด้วยความสุภาพ

2. การไปศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองนอกสถานศึกษากับภูมิปัญญาท้องถิ่น นักเรียน ต้องมีการเตรียมการ มีเป้าหมายในการเรียนรู้ที่ชัดเจน วางแผนการหาความรู้อย่างเป็นระบบ แบ่งงานและภาระหน้าที่ที่ชัดเจน มีการเตรียมคำถาม และอุปกรณ์ในการบันทึกให้พร้อม และ มีการนัดหมายล่วงหน้า

3. การกำหนดเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นควรดำเนินการในวันหยุดที่ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความพร้อม หรือสอดคล้องกับ กำหนดการทำงานของภูมิปัญญา และยืดหยุ่นเวลาการเรียนรู้ตามสภาพให้เหมาะสม

เพื่อแสดงความคิดเห็นและยืนยันข้อมูลจากแบบสำรวจ ซึ่งได้ดำเนินการ ดังนี้

3.1 การจัดสนทนากลุ่ม ซึ่งได้ดำเนินการ ดังนี้

3.1.1 สมาชิกผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

1) ตัวแทนนักเรียน ผู้ที่ถูกเสนอชื่อ 3 อันดับแรก คือ นางสาวกรองแก้ว ภูหلاب นายชนวัฒน์ ป่าปะจัง และนางสาวกานต์พิชชา พุทธิไทย ผู้วิจัยจึงเลือกนักเรียน ทั้งสามคนเป็นตัวแทนนักเรียน

2) ตัวแทนครู ผู้ที่ถูกเสนอชื่อมากที่สุด คือ นายประจักษ์ อุทาภักดิ์ และนายเชิดชัย พลกุล ผู้วิจัยจึงเชิญเป็นตัวแทนครูเพื่อเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม

3) ตัวแทนผู้ปกครอง ผู้ที่ถูกเสนอชื่อ 3 อันดับแรกคือ นางจำปา สืบสุนทร นายวิจิตร ปรีเตสังข์ และนายกัญจนพัฒน์ ดวงดี ผู้วิจัยจึงเชิญเข้าร่วมเป็นตัวแทนสนทนากลุ่ม

4) ตัวแทนภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้ที่ถูกเสนอชื่อ 2 อันดับแรก คือ นางบังอร คอนวิเศษ และนางสุรพี ป่าปะถิม ผู้วิจัยได้เชิญเข้าร่วมสนทนากลุ่มในครั้งนี้

3.1.2 นัดหมายจัดการสนทนากลุ่ม ในวันที่ 10 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2552 ตั้งแต่ เวลา 09.00 น. ถึงเวลา 11.00 น. ณ โรงเรียนวาปีปทุม ตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัด มหาสารคาม

3.1.3 เตรียมทีมงานโดยมีนางประภาพรพรณ เทเวธา เป็นผู้จัดบันทึก นางสาว ชมพู่ สัจจวาณิชย์ เป็นผู้บริการทั่วไป เตรียมกระดาษชาร์ท ปากกาเคมี โดยจัดเก้าอี้สำหรับ นั่งสนทนาเป็นรูปครึ่งวงกลม

3.1.4 ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการสรุปผลการวิเคราะห์จากแบบสำรวจ ความต้องการจัดการเรียนรู้เสนอให้สมาชิกในวงสนทนาทุกคนได้รับทราบ

3.1.5 สมาชิกในวงสนทนากลุ่มได้ร่วมกันอภิปรายและลงความเห็นว่าเป็นข้อมูล จากการวิเคราะห์แบบสำรวจความต้องการจัดการเรียนรู้เป็นข้อมูลที่ตรงกับความต้องการของ ผู้เรียนสมควรจัดให้มีการเรียนรู้เกี่ยวกับการถนอมอาหารในท้องถิ่นเป็นการสืบทอดเพื่อเป็น การอนุรักษ์ให้คงอยู่สืบไป เป็นการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมจากรุ่นสู่รุ่น โดยการค้นหาค้น ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สั่งสมจากมวลประสบการณ์มาตลอดชีวิตให้ลูกหลานคนรุ่นใหม่ ได้เรียนรู้และอนุรักษ์ไว้ ดังคำอธิบายของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการสนทนากลุ่ม ดังนี้

“...การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนเป็นสิ่งที่ดีมาก โดยเฉพาะการทำไส้กรอก เพราะผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างถูกต้องสามารถ นำไปเป็นอาหารและ ช่วยเหลือผู้ปกครองได้ และนักเรียนจะได้มีความรู้โดยตรงจากผู้รู้เกี่ยวกับการทำไส้กรอก เพื่อใช้ เป็นอาหาร และสามารถประกอบอาชีพได้.....”

(วิจิตร ปรีเตสังข์. 10 ธันวาคม 2552 : สนทนากลุ่ม)

“...การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการทำไส้กรอกในชุมชนมาพัฒนากระบวนการ เรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนเป็นสิ่งที่ดีมากเพราะจะได้มีความรู้ด้านการถนอมอาหาร เพื่อนำไปพัฒนาเป็นอาชีพ และช่วยเหลือผู้ปกครองได้ ถ้าได้มีความรู้เกี่ยวกับการทำไส้กรอก จากประสบการณ์ของคนในท้องถิ่นเป็นสิ่งที่ดีมาก เพราะว่าจะได้ถ่ายทอดความรู้ และ ประสบการณ์ที่สั่งสมมานานให้แก่รุ่นลูก หลาน ได้รักษาไว้ และสืบทอดต่อไป...”

(บังอร ดอนวิเศษ. 10 ธันวาคม 2552 : สนทนากลุ่ม)

“...การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียน โดยใช้ภูมิปัญญาในท้องถิ่น โดยการทำไส้กรอกมีความเหมาะสมกับผู้เรียน เพราะได้ความรู้ประสบการณ์ และมีผลผลิตไว้

บริโภคนครอบครัว นอกจากนี้ยังมีความเหมาะสมกับท้องถิ่นและเหมาะสมกับการเรียนในยุคปัจจุบัน เพราะเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีชีวิตความเป็นอยู่แบบพอเพียง ช่วยลดรายจ่ายของครอบครัว.....”

(จำปา สืบสุนทร. 10 ธันวาคม 2552 : สนทนากลุ่ม)

“...การจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียน โดยเฉพาะการทำไส้กรอกถือว่าเป็นอาชีพในท้องถิ่นที่มีมานาน จึงมีความเหมาะสมที่จะนำมาให้นักเรียนได้เรียนรู้ เพราะสามารถนำไปเป็นอาหาร และสามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้...”

(ชนวัฒน์ ปาปะจิง. 10 ธันวาคม 2552 : สนทนากลุ่ม)

“...การทำไส้กรอก ที่ได้รับประทานในชีวิตประจำวัน ทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายและทำให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจะทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างนักเรียน โรงเรียน และชุมชน สำหรับการพัฒนาระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียน เป็นการนำความรู้ ความชำนาญจากประสบการณ์ในตัวคนที่ได้รับการถ่ายทอดสู่รุ่นหลัง การเรียนรู้ในสถานที่จริงจะทำให้เกิดบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ และเป็นการส่งเสริมความเป็นอยู่อย่างพอเพียงให้กับผู้เรียนเป็นสิ่งที่ดีมากเพราะการปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐาน ช่วยส่งเสริมให้ชีวิตความเป็นอยู่อย่างพอเพียงและเป็นการสร้างจิตสำนึกให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองเป็นสิ่งที่ดี เพราะทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ในสถานที่จริงจะทำให้เกิดบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ โดยเฉพาะอาหารพื้นบ้านเกี่ยวกับการทำไส้กรอกที่ถือว่าเป็นการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น และสามารถพัฒนานักเรียนให้เกิดความรักในท้องถิ่น.....”

(เชิดชัย พลกุล. 10 ธันวาคม 2552 : สนทนากลุ่ม)

“...ครูมีการพัฒนาระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนเป็นสิ่งที่ดีมาก โดยเฉพาะการทำไส้กรอกให้อาชีพในท้องถิ่น มาพัฒนาพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงด้วย และได้ลงมือปฏิบัติจริงทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน.....”

(กัญจนพัฒน์ ควงดี. 10 ธันวาคม 2552 : สนทนากลุ่ม)

“..ครูควรให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การทำไส้กรอกจากประสบการณ์จริง การปฏิบัติจริง นักเรียนจะได้นำความรู้ที่ได้รับมาลงมือปฏิบัติจริงทั้งที่โรงเรียนและที่บ้านเพื่อนำไปเป็นอาหาร และสามารถทำเป็นอาชีพเสริมสร้างรายได้ให้ครอบครัวอีกด้วย...”

(สุรพี ปาปะฉิม, 10 ธันวาคม 2552 : สนนทากลุ่ม)

3.1.6 สมาชิกในวงสนทนากลุ่มได้ร่วมกันค้นหาภูมิปัญญาที่มีความรู้เรื่องการทำไส้กรอก และลงความเห็นว่ นางบังอร คอนวิเศษ ร้านแม่บังอร สาขา 1 ชุมชนเทศบาลเหนือ ตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม และนางสุรพี ปาปะฉิม ร้านขายยู่ณ ชุมชนหนองคู ตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม เป็นผู้ที่มีความรู้ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี และมีความพร้อมในการถ่ายทอดความรู้

บทสรุป จากการสนทนากลุ่มระหว่างนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับความจำเป็นและความต้องการในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้วิจัยได้สรุปความคิดเห็นและมติจากการสนทนากลุ่มว่า การนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการทำไส้กรอกจัดทำกรเรียนเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนในโรงเรียนที่เป็นสิ่งที่ดีมาก เพราะได้เรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นการสืบทอดความรู้สู่คนรุ่นหลังต่อไป รวมทั้งเป็นการส่งเสริมความเป็นอยู่อย่างพอเพียงให้กับผู้เรียน ผู้เรียนได้เรียนรู้แล้วนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน การที่โรงเรียนให้ความสำคัญแก่ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอาหารพื้นบ้านในชุมชนมาพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนในโรงเรียนเป็นสิ่งที่ดี เพราะเป็นการนำเอาความรู้ที่ถ่ายทอดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นมาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กันเพื่อให้ นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง อีกทั้งจะทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน นอกจากนี้ที่ประชุมยังมีมติให้มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองเกี่ยวกับการถนอมอาหารจากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เรื่องการทำไส้กรอกโดยการมีส่วนร่วมของภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ที่ประชุมกลุ่มรับรอง ซึ่งสมาชิกทุกคนเห็นพ้องกันว่า ข้อความที่สรุปมีความถูกต้องชัดเจน ทุกคนยินดีสนับสนุน และพร้อมที่จะให้คำปรึกษาได้ตลอดเวลา ผู้วิจัยจึงกล่าวขอบคุณสมาชิกที่เข้าร่วมสนทนาทุกท่าน และยุติการสนทนากลุ่มเมื่อเวลา 12.00 น. และผู้วิจัยได้จัดทำกรอบแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 ดังนี้

1.3. การกำหนดฐานการเรียนรู้

ในการกำหนดฐานการเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง กลุ่มสาระการเรียนรู้

การงานอาชีพและเทคโนโลยี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวชิรปราการ โดยกำหนดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองเรื่องการทำไส้กรอก แบ่งนักเรียนเป็น 9 กลุ่ม จัดฐานการเรียนรู้เป็น 2 แหล่งเรียนรู้ และประเด็นในการสรุปและนำเสนอองค์ความรู้ 5 ประเด็น คือ 1) นักเรียนศึกษาเรียนรู้อะไร 2) นักเรียนมีวัตถุประสงค์เรียนรู้เพื่ออะไร 3) นักเรียนมีกระบวนการเรียนรู้ครั้งนี้อย่างไร 4) นักเรียนได้ข้อค้นพบอะไรบ้าง 5) กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนในครั้งนี้มีจุดเด่น/จุดด้อย/ ข้อเสนอแนะ อะไรบ้าง กำหนดทรัพยากรที่ใช้ในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ประกอบด้วย ภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 2 ท่าน คือ นางบังอร คอนวิเศษ และนางสุรณี ปาปะฉิม และกำหนดสถานที่ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คือ 1) โรงเรียนวชิรปราการ ตำบลหนองแสง อำเภอวชิรปราการ จังหวัดมหาสารคาม 2) ร้านแม่บังอร สาขา 1 ชุมชนเทศบาลเหนือ ตำบลหนองแสง อำเภอวชิรปราการ 3) ร้านยายยุ่น ชุมชนหนองคู ตำบลหนองแสง อำเภอวชิรปราการ จากการทำให้นักเรียนศึกษาความรู้เป็นฐาน พบว่า นักเรียนรับฟังและซักถามภูมิปัญญาในเรื่องเล่าเร้าพลัง ซักถาม เพื่อกระตุ้นความสนใจ เกี่ยวกับการทำไส้กรอก 2 แหล่งเรียนรู้ โดยใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง ในบรรยากาศที่เป็นกันเอง

2. กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวชิรปราการ

กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวชิรปราการ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ และสังเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา มาตรฐานการเรียนรู้ กรอบแนวคิด ทฤษฎี โดยกำหนดขั้นตอนสำคัญในการเรียนรู้หลัก 5 ขั้นตอน โดยมีรายละเอียดกิจกรรม ดังนี้

2.1 ขั้นตอนประกายความสนใจ

ในขั้นตอนประกายความสนใจ ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาความต้องการในการจัดการเรียนรู้ มีกิจกรรมในการดำเนินการ โดยนำนักเรียนไปร่วมกิจกรรมเรื่องเล่าเร้าพลังในแหล่งเรียนรู้กับภูมิปัญญา

ผู้วิจัยได้แบ่งนักเรียนเป็น 9 กลุ่ม จัดเป็น 2 ฐานคือ 1) บ้านนางบังอร

คอนวิเศษ ร้านแม่บังอร สาขา 1ชุมชนเทศบาลเหนือ ตำบลหนองแสง อำเภอวาริปทุม 2) บ้านนางสุรณี ป่าปะนิม ร้านขายยุ่น ชุมชนหนองคู ตำบลหนองแสง อำเภอวาริปทุม เพื่อให้นักเรียนรับฟังเรื่องเล่าของภูมิปัญญาเกี่ยวกับการทำไส้กรอก ได้สัมผัสบรรยากาศและสภาพการทำงานมีประสบการณ์เกี่ยวกับการทำไส้กรอก ภูมิปัญญาแต่ละท่านได้เล่าเรื่องจริงและประสบการณ์การทำไส้กรอก ปัญหา และความสำเร็จที่เกิดขึ้นกับภูมิปัญญา ลักษณะเรื่องเล่าจะเป็นเรื่องของตัวในมุมมองของผู้เล่า โครงเรื่องเรียบง่ายบางครั้งอาจสับสนในการจัดลำดับข้อมูล แต่มีความแปลกน่าสนใจ การใช้ภาษากลางมีติดเพี้ยนบ้าง นอกจากนั้นเพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้ฟัง ผู้เล่าได้เปิดโอกาสให้กลุ่มนักเรียนซักถาม และสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ให้มีความเป็นกันเอง โดยใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง โดยมีองค์ความรู้สำคัญ ดังนี้

2.1.1 นางบังอร คอนวิเศษ เล่าว่า เริ่มทำไส้กรอกมานาน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520 จนถึงปัจจุบันที่ได้รับการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษที่ทำขึ้นเพื่อรับประทานเป็นอาหาร และการปรับปรุง พัฒนามาเรื่อย ๆ จนเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไปสามารถทำขายเป็นชีพหลักสามารถเลี้ยงครอบครัวได้เป็นอย่างดี คุณยายเล่าวิธีการทำไส้กรอกว่ามี ดังนี้

1) เตรียมวัตถุดิบที่ใช้ในการทำไส้กรอกหมู ประกอบด้วย เนื้อหมูติดมัน เล็กน้อย กระทียม เกลือ พริกไทย รสดี ผงชูรส น้ำตาล ซีอิ๊วขาว ซอสหอย ซอสข้าวเหนียว ไส้เทียมหรือไส้แท้ วัตถุดิบที่ใช้ในการทำไส้กรอกเนื้อวัว ประกอบด้วย เศษเนื้อส่วนนมของวัวเอ็นวัว ไส้วัวแท้ กระทียม เกลือ พริกไทย ผงชูรส น้ำตาล ซีอิ๊วขาว ซอสหอย ซอสภูเขา อุปกรณ์ในการทำไส้กรอกเนื้อ ประกอบด้วย กะละมัง มีด เขียง เข็อก ฟางเครื่องบด เครื่องคลุก เข็ม

2) กระบวนการทำไส้กรอกหมูสามารถทำได้ง่าย ๆ คือ

- 2.1 นำเนื้อหมูไปบดกับมันเล็กน้อย
- 2.2 นำกระทียมไปบด
- 2.3 ใส่เครื่องปรุงและคลุกเคล้าเข้าด้วยกัน ด้วยเครื่องผสมประมาณ 10 นาที แล้วใส่กระทียมเป็นเครื่องปรุงสุดท้าย
- 2.4 นำไปบรรจุลงในไส้แท้หรือไส้เทียมด้วยเครื่องบรรจุ
- 2.5 นำมามัด ล้างน้ำ
- 2.6 นำไปตากแดด

นอกจากนั้น นางบังอร คอนวิเศษ ยังเล่าว่า ต้องมีเคล็ดลับในการทำไส้กรอก คือ ก่อนทำไส้กรอกต้องนำเนื้อหมูหรือเนื้อวัวไม่มันมากเกินไป และมาล้างก่อน เวลาใส่กระทียม

หัวเล็กไม่ควรนวดนานเพราะจะทำให้ไส้กรอกสีคล้ำ ก่อนนำไส้กรอกไปตากแดดควรล้างก่อน เพราะไม่ให้ไส้กรอกมันมากเกินไป ถ้าวันไหนไม่มีแดดต้องอาศัยการอบไฟ ที่สำคัญควรเป็นเกลือบ้านเราด้วย และที่สำคัญ คือ การหมั่นฝึกฝน และทำบ่อย ๆ จนเกิดความชำนาญ

2.1.2 นางสาวพี ปาปะฉิม เล่าว่า การทำไส้กรอกบางคนอาจคิดว่าเป็นเรื่องที่ทำง่าย ใคร ๆ ก็ทำได้ แต่ทำแล้วออกมาไม่ดี มีรสชาติไม่อร่อย ไม่เป็นที่นิยมของลูกค้า ในการทำไส้กรอกให้ได้ดีต้องมีการทดลอง และพยายามหาสูตรใหม่ ๆ มาทำหลาย ๆ ครั้ง จนออกมาได้รสชาติที่น่าพอใจ และที่สำคัญ คือต้องทำด้วยใจ และรักอาชีพนี้ เพราะถ้าเรารักสิ่งไหนก็จะสามารถทำอาชีพนั้นได้ดี สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ ต้องมีความซื่อสัตย์กับลูกค้า และได้เล่าวิธีการทำไส้กรอกว่า มี ดังนี้

- 1) เตรียมอุปกรณ์ให้พร้อมในการทำไส้กรอก คือ
 - 1.1) เนื้อหมูติดมันด้วยเล็กน้อย
 - 1.2) ข้าวเหนียว
 - 1.3) เครื่องปรุง
 - 1.4) กระทียม
 - 1.5) ไส้เทียม
- 2) นำเนื้อหมูที่เตรียมมาคลุกเคล้าให้เข้ากัน
- 3) นำข้าวเหนียวไปใส่น้ำเล็กน้อยเพื่อให้เมล็ดข้าวไม่ติดกันเป็นก้อน
- 4) คลุกเคล้าให้เข้ากันอีกครั้ง
- 5) นำเครื่องปรุงที่เตรียมไว้คลุกเคล้ากับเนื้อตามความต้องการของผู้ทำ
- 6) จากนั้นก็คลุกเคล้าให้เป็นเนื้อเดียวกันประมาณ 10 นาที
- 7) ทำการบรรจุใส่ไส้ได้เลย พร้อมทั้งมัดเป็นข้อ ๆ ซึ่งแต่ละข้อต้องมี

ปริมาณเท่ากัน

- 8) นำไส้กรอกที่บรรจุใส่ไส้เทียมแล้วนำไปตากแดด
- 9) หลังจากนั้นก็สามารถนำออกจำหน่าย หรือนำมาบริโภคได้เลย

กิจกรรมเรื่องเล่าเร้าพลัง สามารถกระตุ้นความสนใจได้ดี กลุ่มนักเรียนมีความสนใจที่จะเรียนรู้ โดยมีตัวชี้วัดที่สำคัญคือนักเรียนซักถามในสิ่งที่สนใจ และสงสัย มีการจดบันทึกข้อมูล มีความสุขในการไปเรียนรู้ ผู้เล่าใช้ภาษาง่าย ๆ ในการนำเสนอเรื่องราวและสื่อสารความคิดที่ซับซ้อนให้อยู่ในรูปแบบชาวบ้านที่เข้าใจง่าย เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประกอบกับเป็นเรื่องมาเล่าจากความรู้สึกภายในหรือจากประสบการณ์จริง

ทำให้บุคคลที่จะสื่อสารออกมามากกว่าที่ตั้งใจ นอกจากนั้นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เล่าเรื่องยังเกิดความภูมิใจในตนเอง เกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดบรรยากาศแห่งความไว้วางใจ เกิดความรักใคร่สนิทสนมระหว่างผู้ฟังกับผู้เล่าเป็นอย่างดีซึ่งจะเป็นพื้นฐานในการศึกษาเพื่อสกัดความรู้ในขั้นต่อไป

จากการสังเกตของผู้วิจัย พบว่า ผู้เล่าเล่าเรื่องด้วยความจริงใจ มีจิตใจเป็นผู้ให้ เล่าออกมาจากจิตใจ และความภูมิใจที่ได้เป็นผู้ให้ ที่แสดงออกมาทางสีหน้า ท่าทาง น้ำเสียง ทำให้นักเรียนมีความอยากรู้ อยากเห็น และมีความสนใจในเรื่องที่ผู้เล่าเป็นอย่างดี ดังนี้

“.....คุณป้าช่วยกรุณาเล่าเรื่องการทำไส้กรอกให้พวกเราฟัง ได้มั๊ยคะ พวกหนู จะได้นำความรู้ไปทดลองปฏิบัติ และเผยแพร่”

(โสภิตาภรณ์ ทอนโพธิ์แก้ว, 15 ธันวาคม 2552 : สัมภาษณ์)

“.....แล้วจะให้เริ่มตรงไหน ? ทำไส้กรอกเลยหรือ ไม่รู้จักอุปกรณ์และการเตรียม วัตถุดิบก่อนซักหน่อยก่อนหรือ ??.....”

(สุรพี ปาปะฉิม, 15 ธันวาคม 2552 : สัมภาษณ์)

“.....คุณป้าคุยสนุก ? ไม่หวงความรู้ ให้ความรักเอ็นดูกับกลุ่มนักเรียนเหมือน ลูกหลานจริง ๆ การได้เรียนรู้วิธีการทำไส้กรอกด้วยตนเองจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำให้ได้รับความรู้ที่สามารถจดจำได้นาน ไม่มีวันลืมหรืออาจเรียกได้ว่าจำไม่ลืม เพราะมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง นับว่าเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนจริง ๆ.....”

(ชรัญญา บุตรคาม, 15 ธันวาคม 2552 : สัมภาษณ์)

2.2 ชั้นวางแผนการเรียนรู้

ในการวางแผนการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการให้นักเรียนได้รู้จักและฝึก การวางแผนในการไปศึกษาเรียนรู้ในเชิงลึก เพื่อเตรียมสกัดความรู้และสร้างองค์ความรู้ที่มี กิจกรรมสอดคล้องกับกรอบกิจกรรมที่ครูออกแบบ ดังนี้

2.2.1 การจัดการสนทนากลุ่ม เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ การแสดงความคิดเห็น การยืนยันข้อมูลจากแบบสำรวจ และได้ข้อสรุปร่วมกันที่จะนำไป

ผู้จัดการเรียนรู้ด้วยตนเองเรื่องการทำไส้กรอก

2.2.2 กำหนดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองเรื่องการทำไส้กรอก โดยแบ่งนักเรียนเป็น 9 กลุ่ม จัดฐานแหล่งเรียนรู้เป็น 2 แหล่ง และประเด็นในการสรุปและนำเสนอองค์ความรู้ 5 ประเด็น คือ 1) นักเรียนศึกษาเรียนรู้อะไร 2) นักเรียนมีวัตถุประสงค์การเรียนรู้เพื่ออะไร 3) นักเรียนมีกระบวนการเรียนรู้ครั้งนี้อย่างไร 4) นักเรียนได้ข้อค้นพบอะไรบ้าง 5) กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนในครั้งนี้มีจุดเด่น / จุดด้อย / ข้อเสนอแนะ อะไรบ้าง

2.2.3 กำหนดทรัพยากรที่ใช้ในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ประกอบด้วย ภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 2 ท่าน คือ นางบังอร คอนวิเศษ และนางสุรพี ปาปะฉิม

2.2.4 กำหนดสถานที่ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คือ

1) โรงเรียนวชิรวิทย์ ตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม
2) ร้านแม่บังอร สาขา 1 ชุมชนเทศบาลเหนือ ตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม

3) ร้านขายยูนุ่ ชุมชนหนองคู ตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม

2.2.5 การสกัดขุมความรู้

- 1) กลุ่มนักเรียนจัดทำแผนการไปศึกษาเรียนรู้
- 2) กลุ่มนักเรียนเรียนรู้โดยการปฏิบัติกับภูมิปัญญาในแหล่งเรียนรู้
- 3) การสกัดความรู้ในชั้นเรียนลงในกระดาษแยกประเด็น

2.3 ขั้นลงมือเรียนรู้ตามแผน

ผู้วิจัยได้เลือกใช้เครื่องมือการจัดการความรู้ เป็นเครื่องมือในการจัดกิจกรรม ได้แก่

2.3.1 เรื่องเล่าเร้าพลัง เป็นเครื่องมือในการถอดความรู้จาก ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผ่านการเล่ามวลประสบการณ์ซึ่งเป็นความรู้ฝังลึกที่อยู่ในตัวคน เป็นการเปิดประเด็นในการเรียนรู้ในบรรยากาศที่เป็นกันเอง ท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ กระตือรือร้นในการใฝ่รู้และหาคำตอบ และค้นพบประเด็นในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

2.3.2 การสกัดขุมความรู้ เป็นการศึกษารู้อย่างลึกซึ้งจากการปฏิบัติจริงร่วมกับ ภูมิปัญญาควบคู่กับการฟังเรื่องเล่าจากภูมิปัญญา โดยความรู้ที่ได้ของนักเรียนแต่ละกลุ่มแต่

ละคนนั้นขึ้นอยู่กับประสบการณ์การปฏิบัติจริงและทักษะการฟัง ความสามารถในการจับประเด็น ซึ่งนักเรียนแต่ละคนจะเขียนบทความความรู้ลงในกระดาษที่แจกให้ ไม่จำกัดจำนวนว่าแต่ละคนจะเขียนได้กี่ขุม

2.3.3 การสังเคราะห์ความรู้ ซึ่งมาจากขุมความรู้ที่สกัดมาจากการขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 ซึ่งมีเป็นจำนวนมากมาร่วมกันวิเคราะห์ พิจารณา จัดกลุ่มได้ แล้วสังเคราะห์สร้างองค์ความรู้อย่างเป็นระบบ ทำให้ได้แก่นความรู้ที่เกิดจากผลรวมของขุมความรู้ทั้งหมด และนำเสนอในรูปแบบของรายงาน โครงการงานการเรียนรู้ด้วยตนเอง และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตรวจสอบทบทวนองค์ความรู้ ปรับรายงานให้สมบูรณ์

2.3.4 สรุปบทเรียน เป็นการสรุปผลหลังจากการสังเคราะห์แก่นความรู้แล้ว โดยให้นักเรียนและภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกันสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งเป็นการAAR (After Action Review) เพื่อสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้มาแล้วจากฐานการเรียนรู้ อีกครั้งหนึ่งเพื่อปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมส่วนที่บกพร่องให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น แล้วสรุปเป็นองค์ความรู้ลงในกระดาษที่เตรียมไว้เป็นรายกลุ่มจากนั้นนักเรียนแต่ละคนจดบันทึกลงในสมุดจดบันทึกของตน

2.3.5 เขียนรายงานการศึกษาเรียนรู้ ด้วยตนเองเป็นรายกลุ่มนักเรียนจัดทำรายงานเป็นรูปเล่ม

ผู้วิจัยได้นำนักเรียนทั้ง 9 กลุ่ม วางแผนการไปศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองเรื่องการทำให้้กรอกที่แหล่งเรียนรู้บ้านภูมิปัญญาอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติการทำให้้กรอก โดยเป็นผู้ช่วยภูมิปัญญา ซึ่งกลุ่มนักเรียนทุกกลุ่มสามารถจัดทำแผนการไปศึกษาเรียนรู้ของแต่ละกลุ่มโดยใช้เวลานอกตารางเรียน มีการนัดหมายภูมิปัญญาและครูที่ปรึกษาล่วงหน้า กระบวนการเรียนรู้ และฝึกหัด นักเรียนมีการซักถามถึงการเตรียมวัตถุดิบ อุปกรณ์ ขั้นตอนการทำ เทคนิควิธีต่าง ๆ ในการเพิ่มคุณภาพของให้้กรอก โดยใช้เวลาเรียนรู้ประมาณ 2 ชั่วโมง

หลังจากกลุ่มนักเรียนได้เรียนรู้จากเรื่องเล่าเร้าพลัง และฝึกปฏิบัติการทำให้้กรอกจากภูมิปัญญา ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนเขียนความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ในส่วนประเด็นสำคัญต่าง ๆ ประกอบด้วย หัวข้อ วัตถุประสงค์การศึกษา กระบวนการ ลำดับเหตุการณ์ในการไปศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง มีตัวละครในเรื่อง โดยเขียนลงในกระดาษที่แจกให้ 1 แผ่น ต่อ 1 ความรู้ที่ได้ สามารถเขียนได้คนละหลาย ๆ แผ่น แล้วนำไปติดที่บอร์ดตามขุมความรู้ที่นักเรียนทุกกลุ่ม ทุกคนกระตือรือร้นในการเขียนความรู้ที่ได้ลงในกระดาษด้วยความสนใจ และสนุกสนานเกิดการแข่งขันว่าใครจะเขียนได้มากที่สุด มีการวาดภาพประกอบให้สวยงาม

มีการออกแบบในการนำใบความรู้ไปติดที่บอร์ดเป็นรูปต่าง ๆ เช่น รูปไม้ไผ่กรอก รูปหัวใจ ทำให้ทุกคนมีความสุขในการเรียนรู้ซึ่งสอดคล้องการสัมภาษณ์นักเรียน ดังนี้

“.....การได้เรียนรู้วิธีการทำไม้ไผ่กรอกด้วยตนเองจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำให้ได้รับความรู้จริงและค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วยตนเองอย่างสนุกสนาน เพราะว่า นักเรียนได้มีการศึกษาความรู้ด้วยตนเองจากภูมิปัญญาท้องถิ่น จนทำให้สร้างความคิดรวบยอดได้อย่างหลากหลาย และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง....”

(ชฎาภรณ์ แสนบุคคา. 15 ธันวาคม 2552 : สัมภาษณ์)

“..... การได้เรียนรู้วิธีการทำไม้ไผ่กรอกด้วยตนเองจากภูมิปัญญาท้องถิ่นทำให้ได้รับความรู้จากประสบการณ์ตรง สามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง ทำให้ความรู้ที่ได้รับติดตัวเราตลอดไป เพราะเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง....”

(โสภิตาภรณ์ ทอนโพธิ์แก้ว. 15 ธันวาคม 2552 : สัมภาษณ์)

2.4 ชั้นที่ 4 นำเสนอข้อมูลการเรียนรู้

ในการนำเสนอข้อมูลการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้ในครั้งนี้ มีดังนี้

2.4.1 การถอดบทเรียน เป็นขั้นตอนที่นักเรียนและภูมิปัญญาท้องถิ่นได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน โดยแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานที่แสดงถึงองค์ความรู้จากการเรียนรู้ด้วยตนเองแล้วนักเรียนและภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกันสรุปโดยเขียนเป็นแผนที่ความคิดลงในกระดาษชาร์ต ที่ผู้วิจัยเตรียมไว้เสร็จแล้วตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลและเพิ่มเติมด้วยการถามต่อเพื่อให้ได้ข้อสรุปที่สมบูรณ์ ชัดเจน แล้วให้นักเรียนจดบันทึกลงในสมุดจดบันทึกของตนเอง

2.4.2 จัดการนำเสนอรายงานโครงการ การศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง ราชกลุ่มนักเรียนได้จัดทำโครงการเป็นรูปเล่มที่น่าสนใจและมีประโยชน์สำหรับผู้สนใจทำไม้ไผ่กรอกได้เป็นอย่างดี

2.4.3 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามประเด็น 5 คำถาม คือ

- 1) นักเรียนศึกษาเรียนรู้อะไร
- 2) นักเรียนมีวัตถุประสงค์เรียนรู้เพื่ออะไร
- 3) นักเรียนมีกระบวนการเรียนรู้ครั้งนี้อย่างไร

4) นักเรียนได้ข้อค้นพบอะไรบ้าง

5) กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนในครั้งนี้มีจุดเด่น/จุดด้อย/ข้อเสนอแนะอะไรบ้าง

หลังจากกลุ่มนักเรียนนำความรู้ที่ได้จากกระบวนการเรียนรู้ไปติดที่บอร์ดเรียบร้อยแล้ว นักเรียนทุกคนได้มาร่วมกันศึกษาใบความรู้ในกระดาษแต่ละแผ่นว่า การจัดหมวดหมู่มีความถูกต้อง สอดคล้อง เหมาะสม ความรู้หมวดเดียวกันไปติดในกลุ่มเดียวกัน นักเรียนร่วมกันหลอมรวมความรู้ให้เป็นข้อความที่กระชับ ชัดเจน ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ในการจัดกิจกรรม พบว่า นักเรียนต้นตัว มีความกระตือรือร้นในการศึกษาความรู้จากบอร์ดที่นักเรียนนำไปติดไว้ มีส่วนร่วมในการทำงาน การซักถาม ทำให้เกิดการแสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลายในการจัดหมวดหมู่ความรู้ มีการเปิดใจยอมรับฟังเหตุผลของกันและกัน ตลอดจนเกิดภาวะผู้นำและผู้ตามแบบไม่เป็นทางการในการขับเคลื่อนกิจกรรม ทุกคนต่างร่วมกันหลอมรวมสรุปประเด็นเป็นข้อความที่เหมาะสมและสละสลวย มีความมุ่งมั่นที่จะทำงานให้เสร็จอย่างมีเป้าหมาย เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนุกสนาน และกล้าแสดงออกอย่างเต็มที่ จากนั้นผู้วิจัยให้นักเรียนเป็นรายกลุ่ม ไปจัดทำรายงานการดำเนินโครงการการศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการทำให้สักรอกเพื่อนำเสนอต่อเพื่อนักเรียนในชั้นเรียนในการเรียนชั่วโมงต่อไป

จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำให้นักเรียนได้ศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองในการทำให้สักรอก วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง มีการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยการศึกษาจากเรื่องเล่าเร้าพลัง การสังเคราะห์แก่นความรู้ การสกัดขุมความรู้ การทบทวนหลังการปฏิบัติงาน และการถอดบทเรียน มาทำรายงาน พบว่า กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนในครั้งนี้มีจุดเด่น คือ สามารถทำให้นักเรียนค้นพบความรู้ได้ด้วยตนเอง และสามารถนำไปปฏิบัติได้ด้วยตนเองดังการให้สัมภาษณ์

“.....การได้เรียนรู้วิธีการทำให้สักรอกด้วยตนเองจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำให้ได้รับความรู้จริง เพราะว่า ก่อนเรียนรู้ นักเรียนตั้งคำถาม นักเรียนสนใจเรื่องที่ศึกษา นักเรียนเห็นความสำคัญของเรื่องที่จะเรียน นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง สามารถสร้างความคิดรวบยอดอย่างหลากหลาย สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง....”

(สัมภาษณ์ โปทุมทา. 10 ธันวาคม 2552 : สัมภาษณ์)

“.....หลังจากที่นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการทำไส้กรอกด้วยตนเองจากภูมิปัญญาท้องถิ่นสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง ทำให้ความรู้ที่ได้รับติดตัว สามารถนำวิธีการทำไส้กรอกมาผลิตเพื่อรับประทานที่บ้าน และนำไปขายที่ตลาดชุมชนด้วย....”

(วิจิตร ปรีเตสังข์, 10 ธันวาคม 2552 : สัมภาษณ์)

2.5 ขั้นตอนการทำงานเพื่อรายงานผลการเรียนรู้

ผู้วิจัยได้ให้กลุ่มนักเรียนนำเสนอรายงานโครงการการเรียนรู้ด้วยตนเองเรื่องการทำไส้กรอก โดยให้นำเสนอสะท้อนความรู้และการปฏิบัติงานตามประเด็นคำถาม 5 ข้อ คือ 1) นักเรียนศึกษาเรียนรู้อะไร 2) นักเรียนมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเรียนรู้ครั้งนี้เพื่ออะไร 3) นักเรียนมีกระบวนการเรียนรู้ครั้งนี้อย่างไร 4) นักเรียนได้ข้อค้นพบที่เป็นองค์ความรู้ อะไรบ้าง และ 5) กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียน ในครั้งนี้มีจุดเด่น/จุดด้อย/ข้อเสนอแนะอะไรบ้าง โดยให้เวลานำเสนอกลุ่มละ 10 นาที โดยจัดขั้นตอนการเรียนรู้ดังนี้

2.5.1 นักเรียนสรุปสิ่งที่เรียนรู้มาทั้งหมดเขียน เป็นแผนที่ความคิด เพื่อสรุปความรู้ที่ได้รับอย่างหลากหลาย

2.5.2 นักเรียนปรับปรุงรายงานส่งเพื่อตรวจสอบ

2.5.3 จัดบันทึกลงในสมุดจดบันทึกของตนเอง

ผลการจัดกิจกรรมทบทวนหลังการปฏิบัติงาน โดยการนำเสนอผลการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนแต่ละกลุ่มสามารถนำเสนอองค์ความรู้ครบทั้ง 5 ประเด็น แต่มีรายละเอียดของข้อค้นพบแตกต่างกันบ้างตามแหล่งภูมิปัญญาที่ไปศึกษา บรรยากาศการเรียนรู้เป็นไปอย่างสนุกสนาน มีการซักถามข้อสงสัย และเสนอแนะทางการพัฒนาองค์ความรู้ที่ได้มาร่วมกัน การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีชีวิตชีวา นักเรียนในแต่ละกลุ่มมีการแสดงภาวะผู้นำและผู้ตามที่ดี มีบุคลิกภาพในการนำเสนอที่เป็นอัตลักษณ์ มีการสะท้อนกระบวนการปฏิบัติงาน โดยการให้และการรับข้อมูลย้อนกลับในบรรยากาศที่เป็นกันเอง มีความเป็นกัลยาณมิตร มีการให้โอกาสแก่เพื่อนนักเรียนโดยฟังความคิดเห็นและแสดงความคิดเห็นของตนเองให้กับผู้อื่นได้รับฟังด้วยเหตุผล นักเรียนมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความตั้งใจในการนำเสนอ รับผิดชอบในหน้าที่ที่ตนเองได้รับมอบหมายอย่างเต็มใจและเต็มความสามารถ ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีความสุข และนักเรียนได้แนวคิดในการนำบทเรียนไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันอย่างมั่นใจและมีคุณภาพ

หลังจากที่ผู้วิจัย ภูมิปัญญาท้องถิ่น และนักเรียนได้ร่วมกันจัดกิจกรรม

การเรียนรู้แล้ว ผู้วิจัยได้นัดหมายภูมิปัญญาท้องถิ่นและนักเรียนเพื่อที่จะดำเนินการถอดบทเรียน ในวันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2553 ณ ห้องประชุมเล็กโรงเรียนวาปีบูน เวลา 09.00 น. เพื่อสรุปถอดบทเรียนองค์ความรู้จากกรกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยเขียนเป็นแผนที่ความคิดลงบนกระดาษชาร์ตที่เตรียมไว้ และสามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ได้ดังนี้

1) กระบวนการทำไส้กรอก

1.1) วัตถุดิบที่ใช้ในการทำไส้กรอกหมู ประกอบด้วย เนื้อหมูติดมัน เล็กน้อย กระเทียม เกลือ พริกไทย รสดี ผงชูรส น้ำตาล ซีอิ๊วขาว ซอสหอย ซอสถั่วขาว ข้าวเหนียว ไส้เทียมหรือไส้แท้

1.2) วัตถุดิบที่ใช้ในการทำไส้กรอกเนื้อวัว ประกอบด้วย เศษเนื้อ ส่วนนมของวัวเอ็นวัว ไส้วัวแท้ กระเทียม เกลือ พริกไทย ผงชูรส น้ำตาล ซีอิ๊วขาว ซอสหอย ซอสถั่วขาว

1.3) อุปกรณ์ในการทำไส้กรอกเนื้อ ประกอบด้วย กะละมัง มีด เขียง เชือกฟางเครื่องบด เครื่องคลุก เข็ม

2) วิธีการทำไส้กรอกหมู

2.1) เตรียมเนื้อหมู

2.2) นำเนื้อหมูไปบดกับมันเล็กน้อย

2.3) นำกระเทียมไปบด

2.4) ใส่เครื่องปรุงและคลุกเคล้าเข้าด้วยกัน ด้วยเครื่องผสมประมาณ 10 นาที แล้วใส่กระเทียมเป็นเครื่องปรุงสุดท้าย

2.5) นำไปบรรจุลงในไส้แท้หรือไส้เทียมด้วยเครื่องบรรจุ

2.6) นำมามัด ถ้างน้ำ

2.7) นำไปตากแดด

3) วิธีการทำไส้กรอกเนื้อวัว

3.1) บดเนื้อ

3.2) บดกระเทียม

3.3) ใส่เครื่องปรุงและคลุกเคล้าเข้าด้วยกัน

3.4) ถ้างไส้ให้สะอาด

3.5) บรรจุไส้กรอกและมัดไส้กรอก

3.6) นำไปตากแดด

4) เทคนิคในการทำไส้กรอก

- 4.1) ก่อนบรรจุส่วนผสมลงเป่าลมเพื่อความสะดวกในการบรรจุ
- 4.2) ระหว่างการบรรจุส่วนผสมลงในไส้ต้องใช้เข็มแทงให้ทะลุ
- 4.3) ในการผสมส่วนต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ให้ใส่กระเทียมเป็นลำดับสุดท้าย
- 4.4) กรณีไม่มีแดดให้อบความร้อนจากเตาถ่าน
- 4.5) การใช้ซอสแทนซีอิ๊วขาวจะได้ไส้กรอกที่รสชาติดี
- 4.6) ไส้กรอกหมูจะมีรสชาติดีหากมีการหมักเนื้อก่อนนำไปทอด

5) ข้อควรรู้จากการเรียนรู้ด้วยตนเองเกี่ยวกับการทำไส้กรอก

- 5.1) การใช้ส่วนผสมข้าวเจ้าแทนข้าวเหนียวจะชะลอการเปรี้ยว
- 5.2) การใช้ไส้แห้งจะได้ไส้กรอกที่กรอบเมื่อทอดหรือย่าง ส่วนไส้เทียมจะ

เหนียว

- 5.3) การใส่กระเทียมในส่วนผสมเป็นลำดับสุดท้ายจะทำให้เนื้อมีสีสวย ไม่คล้ำ
- 5.4) การใส่ซอสจะทำให้ไส้กรอกมีสีคล้ำ
- 5.5) การล้างไส้กรอกก่อนตากต้องทำอย่างรวดเร็ว หากน้ำเข้าไปในไส้อาจทำ

ให้ไส้กรอกเน่าและเสียหาย

- 5.6) ไม่ควรใส่รสดีหรือผงชูรสมากเกินไปเพราะจะทำให้รสชาติความเป็น

ไส้กรอกผิดเพี้ยน

3. การประเมินผล โดยใช้แบบประเมินผลกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

การประเมินผล โดยใช้แบบประเมินผลกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปรากฏผลการประเมิน ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 การประเมินผลกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

รายการประเมิน	ระดับการปฏิบัติ		ความหมาย
	X	SD	
1. จุดประกายความสนใจ			
1.1 ก่อนเรียนรู้ นักเรียนตั้งคำถาม	4.62	0.63	มากที่สุด
1.2 นักเรียนสนใจเรื่องที่ศึกษา	4.51	0.55	มากที่สุด
1.3 นักเรียนเห็นความสำคัญของเรื่องที่จะเรียน	4.51	0.65	มากที่สุด
1.4 สสำรวจ/คิดวิธีการที่จะเรียนรู้	4.56	0.76	มากที่สุด
รวมจุดประกายความสนใจ	4.55	0.65	มากที่สุด
2. ขันวางแผน			
2.1 นักเรียนได้คิดอย่างอิสระด้วยตนเอง	4.31	0.63	มาก
2.2 นักเรียนได้วางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ	4.49	0.66	มาก
2.3 นักเรียนกำหนดขอบเขต แนวทางการเรียนรู้ อย่างชัดเจน	4.44	0.66	มาก
2.4 นักเรียนเตรียมแนวทางในการบันทึกข้อมูล	4.58	0.62	มากที่สุด
3. ขันลงมือเรียนรู้ตามแผน			
3.1 นักเรียนสังเกต - สนใจร่วมกิจกรรม	4.60	0.58	มากที่สุด
3.2 นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	4.44	0.50	มาก
3.3 นักเรียนปฏิบัติตามแผนที่วางไว้	4.58	0.62	มากที่สุด
รวมขันลงมือเรียนรู้ตามแผน	4.54	0.57	มากที่สุด
4. ขันนำเสนอข้อมูลการเรียนรู้			
4.1 สังสม-ทบทวนความถูกต้อง	4.56	0.50	มากที่สุด
4.2 สรุป-สร้างความคิดรวบยอด	4.67	0.48	มากที่สุด
4.3 นักเรียนมีการจดบันทึก	4.58	0.62	มากที่สุด
4.4 นักเรียนนำเสนอข้อมูลเป็นแผนที่ความคิด	4.40	0.65	มาก
4.5 ประมวลและกลั่นกรองความรู้	4.44	0.66	มาก
4.6 จัดความรู้ให้เป็นระบบแบบแผน	4.36	0.68	มาก
รวมขันนำเสนอข้อมูลการเรียนรู้	4.53	0.60	มากที่สุด

ตารางที่ 6 (ต่อ)

รายการประเมิน	ระดับการปฏิบัติ		ความหมาย
	X	SD	
5. ขั้นตอนจัดทำชิ้นงานเพื่อรายงานผลการเรียนรู้			
5.1 นักเรียนสรุปความรู้ที่ได้รับอย่างสมเหตุสมผล	4.51	0.63	มากที่สุด
5.2 นักเรียนสรุปองค์ความรู้อย่างหลากหลาย ด้วยตนเอง	4.53	0.63	มากที่สุด
รวมขั้นตอนจัดทำชิ้นงานเพื่อรายงานผลการเรียนรู้	4.52	0.62	มากที่สุด
ภาพรวม	4.52	0.62	มากที่สุด

จากตาราง 6 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปฏิบัติตามกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองจากภูมิปัญญาท้องถิ่น เรื่องการทำให้กรอกโดยรวมและในแต่ละขั้นตอนอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือขั้นจุดประกายความสนใจ (4.55) ขั้นลงมือเรียนรู้ตามแผน (4.54) ขั้นนำเสนอข้อมูลการเรียนรู้ (4.53) ขั้นตอนจัดทำชิ้นงานเพื่อรายงานผลการเรียนรู้ (4.52) และขั้นวางแผน (4.51) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือสรุปสร้างความคิดรวบยอด (4.67) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ นักเรียนได้คิดอย่างอิสระด้วยตนเอง (4.31)

จากการตรวจสอบผลงาน การสังเกต และการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวชิรวิทย์ ปรางค์ดั่งนี้

1. ผลที่เกิดกับนักเรียน การพัฒนากิจกรรมจัดการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้ในชุมชนเรื่องการทำไส้กรอกจัดได้เหมาะสมกับการสภาพเรียนรู้ของผู้เรียน สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 การมีการสนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการสืบค้น ถอดความรู้และภูมิปัญญาที่มีอยู่ในตัวคน รวบรวมจัดเป็นคลังข้อมูล และนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดกิจกรรมพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน ผู้เรียนได้รับการส่งเสริมให้นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม แต่ยังมีสิ่งที่ควรปรับปรุงเพื่อให้งานดีขึ้น คือ การจัดเตรียมเครื่องมือใน

การเก็บรวบรวมข้อมูลให้เป็นระบบ เช่น แบบสัมภาษณ์ การจัดทำรายงานโครงการยังขาดรายละเอียดในส่วนข้อค้นพบ การเขียนรายงาน ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และนำความรู้ที่ได้ไปบูรณาการกับวิชาอื่นเพิ่มขึ้น รวมถึงการอนุรักษ์สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นต่อไป ดังคำให้สัมภาษณ์

“.....การได้เรียนรู้วิธีการทำไส้กรอกด้วยตนเองจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำให้รู้สึกมีความสนใจทุกขั้นตอนในการเรียนรู้ เพราะมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง นับว่าเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนจริง ๆ.....”

(อรทัย ประเพระตา. 10 ธันวาคม 2552 : สัมภาษณ์)

“.....การได้เรียนรู้วิธีการทำไส้กรอกด้วยตนเองจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำให้ความรู้ที่ได้รับติดตัวเราตลอดไป เพราะเราเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง....”

(มัลลิกา วรณศิลป์. 10 ธันวาคม 2552 : สัมภาษณ์)

2. ผลที่เกิดกับครู การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองในครั้งนี้ ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูได้ตระหนักถึงความสำคัญในการเปิดโอกาสให้นักเรียนผู้มีส่วนร่วมได้มีโอกาสวางแผน การทำงานร่วมกัน และยอมรับว่ากระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเองส่งผลต่อการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน พัฒนากระบวนการทำงาน และพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ทั้งนี้กระบวนการจัดการความรู้นับเป็นองค์ประกอบสำคัญหนึ่งที่ต้องจัดให้มีควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นเครื่องมือหรือเป็นสื่อในการพัฒนากระบวนการ ที่จะนำไปสู่จุดหมายของหลักสูตรทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ สนองความต้องการของผู้เรียนและความแตกต่างของผู้เรียน ดังคำให้สัมภาษณ์

“....การเรียนรู้วิธีการทำไส้กรอกด้วยตนเองจากภูมิปัญญาท้องถิ่นสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเองเป็นสิ่งที่ดี เพราะว่า นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าวิธีการเรียนรู้ และการฝึกปฏิบัติได้ด้วยตนเอง สามารถนำมาจัดการเรียนการสอนของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวชิรวิทย์ ได้เป็นอย่างดีและจะบรรจุไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนวชิรวิทย์ต่อไป...”

(เหรียญชัย ม่วงกลา. 10 ธันวาคม 2552 : สัมภาษณ์)

3. ผลที่เกิดกับภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดการกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนในครั้งนี้ ส่งเสริมให้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ ผู้รู้ ผู้สูงอายุ ในชุมชนมีบทบาทในการถ่ายทอดความรู้สู่คนรุ่นใหม่ ส่งผลให้เกิดความภูมิใจที่ได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และเห็นความสำคัญถึงองค์ความรู้ที่มีอยู่ในตัวเอง สามารถปรับตนเองให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ เกิดการรวมกลุ่มในเชิงสร้างสรรค์ของภูมิปัญญาในการสร้างและเชื่อมโยงเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของบุคคล ดังทำให้ สัมภาษณ์

“.... หลังจากที่นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการทำไส้กรอกด้วยกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียน โดยใช้ภูมิปัญญาในท้องถิ่น ทำให้นักเรียนได้ความรู้ประสบการณ์ และมีผลผลิตไว้บริโภคในครอบครัว นอกจากนี้ยังมีความเหมาะสมกับท้องถิ่น และเหมาะสมกับการเรียนในยุคปัจจุบัน เพราะเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีชีวิตความเป็นอยู่แบบพอเพียง ช่วยลดรายจ่ายของครอบครัวด้วย.....”

(จำปา สืบสุนทร. 10 ธันวาคม 2552 : สัมภาษณ์)

“.....การเรียนรู้วิธีการทำไส้กรอกด้วยตนเองจากภูมิปัญญาท้องถิ่นสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเองเป็นสิ่งที่ดี เพราะว่า นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าวิธีการเรียนรู้ และการฝึกปฏิบัติได้ด้วยตนเอง ได้เป็นอย่างดี และมีส่วนร่วมในการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น....”

(พรเถลิง วิสุธเร. 10 ธันวาคม 2552 : สัมภาษณ์)

3. รูปแบบการสอนโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวาปีปทุม

การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวาปีปทุม โดยเรียนรู้จากภูมิปัญญาเรื่องการทำไส้กรอกในครั้งนี้ โดยภาพรวมส่งผลให้นักเรียนมีความตั้งใจในการเรียนรู้ เกิดองค์ความรู้เพื่อให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ผลพลอยได้จากการเรียนรู้ด้วยตนเอง คือได้เรียนรู้การทำงานเป็นกลุ่ม เกิดความรักสามัคคี พัฒนาการสื่อสารด้วยการพูด มีมารยาทในการพูดผู้ใหญ่มีความสามารถในการเขียนนำเสนอ ทั้งการเขียนรายงานเขียนแผนที่ความคิด เขียนสรุปความรู้ มีความสามารถในการวิเคราะห์จำแนกแยกแยะข้อมูล การจัดระบบข้อมูล จากการได้รับประสบการณ์ตรงในการปฏิบัติการทำไส้กรอกทุกขั้นตอน ผู้วิจัยจึงสรุปรูปแบบการสอนโดยกระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวาปีปทุม ในการวิจัยครั้งนี้ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 รูปแบบการสอนโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ขั้นตอนการสอน/กิจกรรม	ขั้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง ของนักเรียน	กิจกรรมการเรียนรู้ ที่นักเรียนปฏิบัติ
ขั้นเตรียมการสอน -การสำรวจ -สนทนากลุ่ม -วิเคราะห์เลือกกิจกรรม -จัดฐานการเรียนรู้ -จัดทำแผนการสอน -จัดทำเครื่องมือ	-นักเรียนมีส่วนร่วมในการเลือกเนื้อหาที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง	-การตอบแบบสอบถาม -การร่วมกลุ่มสนทนา
ขั้นจัดการเรียนรู้ -การจัดกลุ่มนักเรียน -การเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ -การเรียนรู้แบบโครงงาน -การเรียนรู้ด้วยตนเอง	-จุดประกายความรู้ -วางแผนการเรียนรู้ -การนำเสนอข้อมูลการเรียนรู้	-กระบวนการกลุ่ม -การวางแผนหาความรู้ -เรื่องเล่าเร้าพลัง -การสัมภาษณ์ภูมิปัญญา

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ขั้นตอนการสอน/กิจกรรม	ขั้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง ของนักเรียน	กิจกรรมการเรียนรู้ ที่นักเรียนปฏิบัติ
ขั้นสร้างองค์ความรู้ -การพัฒนาการคิด -การสกัดความรู้ -แผนที่ความคิด -การถอดบทเรียน	-ลงมือปฏิบัติตามแผน -การนำเสนอข้อมูลการ เรียนรู้ -การจัดทำชิ้นงาน	-การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ -การปฏิบัติ -แผนที่ความคิด/สร้างความรู้ -การทบทวนความรู้ -การเขียนรายงาน
ขั้นนำเสนอและประยุกต์ใช้ -เวทียืนยันองค์ความรู้ -การนำเสนอ -การประเมินการเรียนรู้	-การนำเสนอข้อมูลการ เรียนรู้ -การจัดทำชิ้นงาน	-การนำเสนอรายงาน -การตอบข้อซักถาม -การจดบันทึกการเรียนรู้ -การทดสอบ

จากตารางที่ 7 พบว่า กระบวนการที่ครูจัดการเรียนการสอนมี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการสอน ขั้นจัดการเรียนรู้ ขั้นสร้างองค์ความรู้ และขั้นการนำเสนอ โดยนักเรียนมีบทบาทในการเรียนรู้ตามหลักการที่เสนอไว้ 5 ขั้นตอนอย่างครบถ้วน คือ ขั้นที่ 1 จุดประกายความสนใจ ขั้นที่ 2 วางแผนการเรียนรู้ ขั้นที่ 3 ลงมือเรียนรู้ขั้นที่ 4 นำเสนอข้อมูลการเรียนรู้ และขั้นที่ 5 จัดทำชิ้นงานเพื่อรายงานผลการเรียนรู้ โดยจุดเน้นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองที่ผู้วิจัยดำเนินการคือ การใช้คำถามนำเพื่อจุดประกายความสนใจในการที่จะเรียนรู้ การให้นักเรียนได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติจริงร่วมกับภูมิปัญญา และการที่นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการสรุปและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งอาจสรุปเป็นแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นแบบเฉพาะของผู้วิจัยว่า “SELF Model” ซึ่งประกอบด้วย

S มาจาก Stimulus หมายถึง การกระตุ้นจุดประกายให้นักเรียนอยากเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยการสำรวจ การใช้คำถามนำ และเรื่องเล่าเร้าพลัง

E มาจาก Environment หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนได้เรียนในสิ่งแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้โดยมีภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นผู้ถ่ายทอด

L มาจาก Learning หมายถึง ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนทั้งในลักษณะรายบุคคลและเป็นกลุ่ม

F มาจาก Focus หมายถึง ผู้เรียนได้วิเคราะห์ สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้มีการทบทวน และนำเสนอองค์ความรู้ร่วมกันเพื่อให้เกิดความชัดเจนและให้ได้องค์ความรู้ที่ถูกต้องและสมบูรณ์ในรูปแบบต่าง ๆ ที่หลากหลาย ภายใต้การดูแลของครูและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ผลจากการพัฒนาทักษะกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวชิรวิทย์ โดยการศึกษาความรู้ด้วยวิธีการใช้เรื่องเล่าเร้าพลัง การสกัดขุมความรู้ การสังเคราะห์แก่นความรู้ การทบทวนหลังการปฏิบัติงาน และการถอดบทเรียนเรื่องการทำไส้กรอก ทำให้นักเรียนมีทักษะทั้ง 3 ด้าน คือ ทักษะในด้านความรู้ ทักษะด้านกระบวนการ และทักษะคุณธรรม จริยธรรม เจตคติ และลักษณะนิสัยในการทำงาน ดังนี้

1. ทักษะด้านความรู้

กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวชิรวิทย์ พบว่านักเรียนมีทักษะการแสวงหาความรู้ คือ วิธีการและกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้แสวงหาข้อมูลความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องหรือเนื้อหานั้น ๆ ได้แก่ การศึกษาค้นคว้า การรวบรวม การสังเกต การสำรวจ และการบันทึก จากการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเองเรื่องการทำไส้กรอกซึ่งใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ตามบริบทของชุมชน จากประสบการณ์ของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้ถ่ายทอดความรู้สึกลึกซึ้ง ประสพการณ์ที่สืบทอดกันมายาวนาน และทำให้เกิดความซาบซึ้งและภูมิใจในบรรพบุรุษที่ได้สั่งสมสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน ตลอดจนจัดการองค์ความรู้ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้พัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาให้เกิดประโยชน์ โดยกระบวนการถอดความรู้ฝังลึกโดยใช้เทคนิค เรื่องเล่าเร้าพลัง การสกัดขุมความรู้ การสังเคราะห์แก่นความรู้ การทบทวนหลังการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ และการถอดบทเรียน

“.....การเรียนรู้ด้วยตนเองโดยให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองในการทำไส้กรอกด้วยตนเองจากภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นวิธีการที่ดีทำให้นักเรียนค้นคว้าความรู้ และสรุปองค์ความรู้ด้วยตนเองจนสามารถปฏิบัติได้จริง....”

(สมศักดิ์ เรืองบุญ, 15 ธันวาคม 2552 : สัมภาษณ์)

“.....กระบวนการเรียนรู้วิธีการทำให้กรอกด้วยตนเองจากภูมิปัญญาท้องถิ่น สามารถทำให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้รับมาปฏิบัติได้เพราะว่า นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าวิธีการเรียนรู้ และการฝึกปฏิบัติได้ด้วยตนเอง....”

(เหรียญชัย ม่วงคลา. 15 ธันวาคม 2552 : สัมภาษณ์)

2. ทักษะกระบวนการ

กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวชิรวิทย์ พบว่า การสืบค้นหาความรู้ด้วยวิธีการใช้ เรื่องเล่าเร้าพลัง การสกัดขุมความรู้ การสังเคราะห์แก่นความรู้ การทบทวนหลังการ ปฏิบัติงาน และการถอดบทเรียน เรื่องการทำให้กรอกทำให้นักเรียนมีทำให้นักเรียนทักษะ กระบวนการทำงานที่หลากหลาย คือ มีความพยายามของบุคคลที่จะจัดระบบงาน (ทำงาน เป็นรายบุคคล) และจัดระบบคน (ทำงานเป็นกลุ่ม) เพื่อให้ทำงานสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมี ประสิทธิภาพการลงมือทำงานด้วยตนเอง โดยมุ่งเน้นการฝึกวิธีทำงานอย่างสม่ำเสมอ ทั้งการทำงาน เป็นรายบุคคล และการทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อให้สามารถทำงานได้บรรลุเป้าหมาย ได้แก่ การวิเคราะห์งาน การวางแผนในการทำงาน การปฏิบัติตามตามลำดับขั้นตอน และ การประเมินผลการทำงาน การทำงานเป็นกลุ่มโดยนักเรียนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ อย่างมีความสุข โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ทำงานอย่างมีกระบวนการตามขั้นตอนการทำงาน และฝึกหลักการการทำงานเป็นกลุ่ม โดยรู้จักบทบาทหน้าที่ภายในกลุ่ม มีทักษะในการฟัง-พูด มีคุณธรรมในการทำงานร่วมกัน สรุปผล และนำเสนอรายงาน กระบวนการในการทำงานกลุ่ม มีขั้นตอน จนสามารถทำให้กรอกไว้รับประทานที่บ้าน และขายเป็นรายได้ รวมทั้งสามารถนำ ทักษะในการทำให้กรอกที่ได้รับไปถ่ายทอดความรู้ให้กับคนอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดีดัง คำสัมภาษณ์

“.....การได้เรียนรู้วิธีการทำให้กรอกด้วยตนเองจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำให้ได้มี ทักษะกระบวนการทำงานเป็นกลุ่มอย่างมีระบบ มีการแบ่งงานกันทำอย่างมีขั้นตอนจน สามารถประเมินผลและปรับปรุงการทำงานได้เป็นอย่างดี....”

(ปวีณา ราชพันแสง. 18 ธันวาคม 2552 : สัมภาษณ์)

“.....การได้เรียนรู้วิธีการทำไส้กรอกจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำให้มีทักษะกระบวนการในการแก้ปัญหาอย่างมีขั้นตอน คือ มีการสังเกต การเลือกวิธีการแก้ปัญหา ร่วมกัน....”

(ศุภลักษณ์ โยคำแย. 18 ธันวาคม 2552 : สัมภาษณ์)

“.....กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองจากการทำไส้กรอกด้วยตนเองจากภูมิปัญญาท้องถิ่นทำให้มีทักษะในการจัดการ คือ สามารถทำงานทั้งด้วยตนเอง และระบบกลุ่ม จนทำให้ได้ไส้กรอกไว้รับประทานอย่างมีคุณภาพ....”

(สุวรรณารักษ์ วาปีโส. 18 ธันวาคม 2552 : สัมภาษณ์)

“...กระบวนการเรียนรู้วิธีการทำไส้กรอกด้วยตนเองจากภูมิปัญญาท้องถิ่นสามารถทำให้นักเรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่หลากหลาย มีการรวบรวมข้อมูล และสรุปด้วยตนเองจนปฏิบัติได้เป็นสิ่งที่ดี เพราะว่า นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าวิธีการเรียนรู้ และการฝึกปฏิบัติได้ด้วยตนเอง ...”

(พรเถลิง วิสูงเร. 15 ธันวาคม 2552 : สัมภาษณ์)

3. คุณธรรม จริยธรรม เจตคติ และลักษณะนิสัยในการทำงาน

กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวชิรวิทย์ พบว่า การสืบค้นหาความรู้ด้วยวิธีการใช้เรื่องเล่าเร้าพลัง การสกัดขุมความรู้ การสังเคราะห์แก่นความรู้ การทบทวนหลังการปฏิบัติงาน และการถอดบทเรียน เรื่องการทำไส้กรอก ทำให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม เจตคติ และลักษณะนิสัยในการทำงาน คือ นักเรียนมีความซื่อสัตย์ เสียสละ ยุติธรรม ประหยัด ขยัน อดทน รับผิดชอบ ตรงเวลา รอบคอบ ปลอดภัย คุ่มค่า ยั่งยืน สะอาด ประณีต มีเหตุผล มีมารยาท ช่วยเหลือตนเอง ทำงานบรรลุเป้าหมาย ทำงานถูกวิธี ทำงานเป็นขั้นตอน ทำงานเป็นระบบ มีความคิดสร้างสรรค์ มีประสิทธิภาพ รักษาสิ่งแวดล้อม ในการทำไส้กรอกได้เป็นอย่างดี ดังคำสัมภาษณ์

“....การเรียนรู้การทำให้ใส่กรอกด้วยตนเองจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำให้นักเรียนได้
ความรู้ประสบการณ์ และมีผลผลิตไว้บริโภคในครอบครัว และเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมี
ชีวิตความเป็นอยู่แบบพอเพียง ช่วยลดรายจ่ายของครอบครัวด้วย.....”

(กรทิพย์ ปัญญา. 15 ธันวาคม 2552 : สัมภาษณ์)

“....หลังจากที่นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการทำให้ใส่กรอกด้วยกระบวนการเรียนรู้ด้วย
ตนเองของนักเรียน โดยใช้ภูมิปัญญาในท้องถิ่น ทำให้นักเรียนมีทักษะในการทำงานสามารถ
ปรับตัวเข้ากับครอบครัว และช่วยเหลืองานบ้านในครอบครัวมากยิ่งขึ้น.....”

(จำปา สืบสุนทร. 18 ธันวาคม 2552 : สัมภาษณ์)

“.....การได้เรียนรู้วิธีการทำให้ใส่กรอกด้วยตนเองจากภูมิปัญญาท้องถิ่นทำ
ให้นักเรียนรู้จักการช่วยเหลือตนเองในการทำงานเพราะเราเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง....”

(จรรยาบรรณ มะปะแม. 22 ธันวาคม 2552 : สัมภาษณ์)

“.....หลังจากที่นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการทำให้ใส่กรอกด้วยตนเองจากภูมิปัญญา
ท้องถิ่นสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนเป็นคนมีเหตุมีผลเพิ่มมากขึ้น สามารถ
ปรับตัวเข้ากับครอบครัวได้มากขึ้น....”

(กัญจนพัฒน์ ดวงดี. 24 ธันวาคม 2552 : สัมภาษณ์)

“....หลังจากที่นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการทำให้ใส่กรอกด้วยกระบวนการเรียนรู้ด้วย
ตนเองของนักเรียน โดยใช้ภูมิปัญญาในท้องถิ่น ทำให้นักเรียนทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ
มากขึ้น รู้จักช่วยเหลือครอบครัวในการทำงานบ้าน...”

(จำปา สืบสุนทร. 24 ธันวาคม 2552 : สัมภาษณ์)

“....การเรียนรู้วิธีการทำให้สำเร็จได้ด้วยตนเองจากภูมิปัญญาท้องถิ่นทำให้นักเรียนเป็นคนทำงานอย่างมีระบบ มีขั้นตอน มีความรับผิดชอบในการเรียนและการทำงานมากยิ่งขึ้น...”

(พรเถลิง วิสูงเร. 24 ธันวาคม 2552 : สัมภาษณ์)

“.....หลังจากที่นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการทำให้สำเร็จได้ด้วยตนเองจากภูมิปัญญาท้องถิ่นสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนมีทักษะในการดำรงชีวิต คือนอกจากจะช่วยทำให้สำเร็จไว้รับประทานแล้ว ยังช่วยเหลือครอบครัวในการทำไปฝากขายที่ตลาดนัดชุมชนด้วย....”

(วิจิตร ปรีเตสังข์. 18 ธันวาคม 2552 : สัมภาษณ์)

ผลการจัดกิจกรรมสะท้อนให้เห็นถึงพลังของภูมิปัญญาท้องถิ่นทำให้ผู้เรียนรู้วิธีการเรียนรู้ ทักษะการเปลี่ยนแปลงและก้าวสู่สังคมเรียนรู้ได้อย่างมั่นคงบนพื้นฐานของความเป็นไทย รักและภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น บ้านเกิดของตนเอง ซึ่งความรู้ที่ได้ในครั้งนี้ ได้ส่งผลให้ผู้เรียนเห็นพลังของภูมิปัญญาท้องถิ่น สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลง เพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้ได้อย่างมั่นคง บนพื้นฐานของความเป็นไทยและรักในท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งสามารถนำไปปรับใช้กับการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY